

mtatkki

Hungarian Academy of Sciences
Centre for Social Sciences
Institute for Minority Studies

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

Zsupos Zoltán

Az erdélyi sátoros taxás fiskális cigányok nevei a 18. században*

Mindjárt az elején szükséges pontosan meghatározni, hogy az Erdélyben a 18. században élt cigányok mely része képezi a vizsgálat tárgyát. Ugyanis a korábbi csoportosításokban gyakran teljesen eltérő szempontok szerint megállapított, egymás mellé nem állítható, párhuzamos jelentést hordozó kategóriák keveredtek. Ez annál is inkább érthető, mivel a cigány népesség eltérő életmódja szerint lehetett letelepült vagy vándorló, társadalmi helyzete szerint zsellér, jobbágy vagy a feudális társadalom kategóriáin kívüli, élhetett földesúri vagy kamarai birtokon és mindenféle joghatóságon kívül. A kamara tulajdonában lévő fiskális cigányok is differenciált népességet jelentettek: egyik közülük a cigány népességen belül a társadalmi ranglétra legfelső fokán elhelyezkedő aranymosó cigányok csoportja, akiktől jól elkülöníthetők a kamara sátoros taxás cigányai. Az egyes csoportok gazdasági, társadalmi és jogi helyzetében jelentős eltérések adódtak eltérő életmódjuk miatt. Bonyolítja a helyzetet, hogy a különböző csoportokban eltérő foglalkozású családok éltek együtt. Emellett élete során egy cigány család többször is más és más kategóriába volt besorolható. Például egy szabadon vándorló család földesúri függésbe kerülhetett - akárcsak egy kamarai fennhatóság alatt élő vándorló család -, zselléreként, később gyakran jobbágyként szolgált, így vándorló családból letelepülé vált. Később a kamara néha nyomára bukkant a tőle eltávozott családnak, s az visszakerülve régi csoportjába ismét vándorló életet élt.¹

E rövid áttekintésben csak jelzésszerűen utalok az erdélyi sátoros taxás fiskális cigányok neveire vonatkozóan néhány tényre, mivel az 1744-1785 közötti összeírások névanyagának számítógépes feldolgozása még folyamatban van.

Előljáróban megemlítem a *párhuzamos névadás* jelenségét a vizsgált népességnél, amikor egy-egy személy neve az egymást követő összeírásokban egyszer magyarul, máskor pedig románul szerepel. KÁZMÉR Miklós egy tanulmányában rámutatott arra, hogy kétnyelvű közösségekben egyidőben nevezhetek egy családot két névvel is, s az, hogy melyik került az összeírásba, az informátoron múlt.² Azt, hogy valóban nem az összeírást végző személy fordította le a neveket, jól mutatják azok a példák, amikor egy név az egymást követő összeírásokban többszörösen is váltakozva fordul elő, amikor is a többszörös fordítás lehetősége kizárható. Megerősíti a fentieket, hogy egy összeíráson belül is felváltva szerepelnek magyar és román nevek. A párhuzamos névadásról tett eddigi megállapítások letelepült lakosságra vonatkoztak, de ez a jelenség fokozottan érvényes lehetett a lakhelyét szinte folyamatosan változtató cigány lakosság esetében, akik vándorlásuk során hol magyar, hol román, hol szász lakossággal kerültek kapcsolatba.

***Megjelent: 103 tanulmány Hajdú Mihály 60. születésnapjára. (Szerk.: HEGEDŰS A.-IACZKÓ K.-PAPP 1.) Budapest, 1993. 333-336. (Névtani Értesítő 15.)**

A vezetéknevek jelentős része *mesterségnévből* származik.³ A vizsgált időszakban ez a valóságban is megegyezett viselője foglalkozásával, s a név öröklődését megkönnyítette, hogy általában a foglalkozás is öröklődött.⁴ 1746: Kés *Csináló Máté*, 1753: Késes *Mathe*, 1746: *Rosta Csinalo* Merucza, 1746: *Rostás* Czirka, 1746: *Kalános* Gotsa, *Sánta Kalányos*, 1746: *Sztán Kovátsu*, 1746: *Faur Lakatos*, *Musíkás* vagyis *Hegedűs* Sándor, 1746: *Kinkás Ótves*, 1746: *Pásztor* Prodán, 1746: *Samu Rézmíves*, 1746: *Varga* Porzul. Románul mondta a nevét: 1746: *Zlátye Csuráru*l (r. ciurar - rostacsináló, rostás), 1746: *Páskul Linguráru*l. *lingurar* - kanálkészítő, kanalas), 1746: *Sztán Káldárár* (r. caldarar - üstkészítő, rézkovács), *Pakurár* Csuporkár (r. pacurar - pásztor), 1746: *Urszár* (r. ursar -

medvetáncoltató), 1753: Dilo *Aurár* (r. aurar - aranymosó vagy aranyműves). A felsorolásban a cigányok által űzött valamennyi jellegzetes foglalkozás előtűnik.

Testi, szellemi és társadalmi tulajdonság illetve helyzet alapján kapta nevét: 1781: *Fattyú* Gligor, 1781: *Piczi* Janko, 1781: *Tolvaj* Ádám, 1781: Merucza *Bárány*, 1781: Nyegre *Bogár*. A Kamarához való tartozásra utal *Kamarás* Tóbiás neve. A farkas -rossz természetire utalva - keresztnevként jelent meg:

1778: „...lévén az emiitett *Fülöp Latzinak egy Fülöp Farkas* nevezetű *Testvére*, ez igen vérengző ember volt, és sok ízben verekedett mind itten a *Faluban*, mind *Mészkon* a szomszéd *faluban*. ..”⁵ *Testi fogyatékos*gról tanúskodnak az alábbi idézetek: 1764: „*Én Sánta Kalányostól, a Ruszuj Battyától hallottam...*”⁶ 1757: „*Nevezett Musikás, vagyis Hegedűs Sándornak öt fiai voltak, úgy mint: Gyura, Süket Laczi, a mint hogy ez Süketis vala, és azért Neveztetett volt Süketnek, András Czigány, Berki és Bóta Czigány, ennek edgy keze nem vala jó.*”⁷

1757: „...az *Nevezett Musikás Sándornak, Bóta* nevű *Fia*, *kinekis edgy keze Csonka vala...*”⁸ A vezetéknevek egy csoportja *helynévi eredetű*, részben vidékre, részben településre utal : 1781: *Juon Oltyán* (r. oltean - olténiai), 1746: *Muntyán* Szorocsán (r. muntean - munténiai, havasalföldi),

„*Az Nagy Apánk Rádu Muntyán, ugy hallottuk az Apánktól, hogy Oláh Országból jött volt ki és az Kamarához szolgált...*”, 1746: Rézmives *Moldovány*, 1781: *Molduván* Niczul (r. moldovean - moldvai); 1785: *Serbány Brassovány* (r. brasovean - brassói), 1781: *Bártul Hortobágy* (település és patak neve a szászföldi Szeben Székben), 1746: *Pulás Csingrádi*, 1746: *Midi Csongrádi* (a magyarországi megye vagy település neve). A felsorolt nevek részben lakhelyre, részben a családok származására vetnek fényt. A tanúvallomások is alátámasztják, hogy ebben a korszakban a cigány csoportok vagy családok rendszeresen változtatták lakhelyüket, életük során többször kimentek Erdélyből Moldvába, a Havasalföldre, s újra visszatértek.

Keresztnevekből alakult vezetéknevek 1781: *Samu* Ádám, 1781: *Gábor* Gyurka, 1781 - *Janko* Samu, 1746: *János* István, 1781: *Péfer* Simon, 1781: *Tamás* Gyuri.

A *népnévből keletkezett vezetéknevek* utalnak arra, hogy milyen etnikumokkal kerültek kapcsolatba vándorlásaik során és Erdélyben a sátoros taxás fiskális cigányok: 1746: *Samu Arniény* (r. armean - örmény), 1781: *Dumitru Graek* (r. grec - görög), 1746: *Kozák* László, 1785: *Szász Péter*. Saját népük megnevezésével találkozunk pl. *Czigány Mihály* nevében.

A *becenévi eredetű vezetéknevek* csoportjába tartoznak: 1781: *Dregoj Bancsi* (a János keresztnev beceformájából, a Jancsi - Bancsi ikerítésből jött létre),⁹ 1781: *Boldi* Thodor (törövidítéssel, a névvég egy szótagjának elhagyásával keletkezett a Boldizsárból),¹⁰ 1781: *Kirczul Ferkő* Ferenc név rövidült tövéből -kő képzővel alakult becenévszármazék),¹¹ 1781: *Geczi* Máté (a Gergely név rövidült tövéből -ci képzővel alakult beceszármazék).¹²

Külön említést érdemel, hogy néhányan a legjelentősebb *magyar nemes családok neveit* viselték: 1746: *Bánffi* Kutzitáru, 1781: *Bercsényi* Hátí, 1781: *Károlyi* György, 1781: *Rákoczi* Péter. Ők nagy valószínűséggel egykori földesuruk nevét vették fel, hiszen nem volt ritka, hogy önként vagy kényszerből zsellérként, esetenként jobbágyként egyes földesuraknál szolgáltak.

Az összeírásokban ha elvétele is, de előfordulnak háromelemű nevek, amikor a vezetéknev és a keresztnév után egy ragadványnév áll, mely az esetek egy részében az illető valamilyen tulajdonságára utal: 1781: Hinyi Sztojka alias *Bunduk* (r. bunduc -tömzsi, köpcös, zömök ember), 1781: Csika Csurar alias *Tonti* (r. tonti - buta ember, tökfilkó, fajankó), 1746: Rézmíves *Gotza Vintila* (r. gotza - vörös). A ragadványnév lehetett egy keresztnév becézett alakja, s családi körben ezt használták: 1781: Puka Csurár alias *Laczko*, 1781: Varga Andrejaluj *Jancsi*.

Nem volt ritka jelenség az erdélyi sátoros taxás cigányok között - de ebben az időben a más etnikumbeliek között sem - a *gyakorinévváltoztatás*. Ez abban az időben természetes volt, hiszen az 1780-as évekig nem volt törvénybe iktatva a családnevek megváltoztathatatlansága.. A cigányok között azonban valószínűleg gyakrabban előfordult, mert az élet sűrűbben rákényszerítette őket. Egyrészt, mint már említettük, a környező etnikumtól függően hol románul, hol magyarul használták nevüket. Másrészt azonban, ha valamilyen okból nem akarták, hogy a nyomukra bukkanjanak, teljesen új nevet vettek fel. Az ok gyakran a kamarának fizetendő adó nagysága, a vajda túlzott szigora, vagy a földesúri függésből való menekülés volt.

Gyakran kellett az adósságaikat megadni nem tudókért kezességet vállalni, ilyenkor is megváltoztatták neveiket:

1779: „*Kezesek pedig lettünk érettek ketten Én s Lupuj Gyurka Ördög Gábor Ur Sylvási Jobbágy Czigánya, azután ők magok lettének egyik a másikért Kezesek, meg változtatván Neveket.*”¹³ A házasságkötés is jó alkalom volt a névváltoztatásra, amikor a férfiak többé nem tartoztak addigi csoportjukba, hanem a feleségükében éltek tovább:

1778: „*Gogán Andréjt, Gogán Bancsogát, Gogán Adámot, és Gogán Sztáncsult négy egy Testvér atyafiakat igen jól esmértem, és tudom bizonyoson, hogv az elsőnek, mostan Tompi nevezetű cigányok, a másodiknak a Vadásziak, az harmadiknak a Pircsiak, és Gusák, a negyediknek Ráduly Gyurka valóságos igaz maradványai. Ámbátor mostan más nevel neveztessenek, e nem csuda, mert mű közöttünk Czigányok között igen bé vett szokás, hogy mingyárt el változtassák azAttyok neveket.*”¹⁴ II. József 1783-ban kelt, a cigányokra vonatkozó rendeletének 23. pontjában így rendelkezik:

„*Családnevüket megváltoztatni ne merészeljék, hanem változatlanul tartsák meg a felvett nevet, és a gyermekek is szüleik nevét használják.*”¹⁵ Nyilvánvaló, hogy mint a korábbi, hasonló rendeleteknek, ennek sem lett sok fogantaja.

IRODALOM

KÁZMÉR MIKLÓS

1981 A párhuzamos személynévadás. *Parallel Name-giving*. Név és társadalom. 43-46. Budapest, (A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 160.) MAGYAR

ORSZÁGOS LEVÉLTÁR Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 1-3. MEZEY BARNAPOMOGYI LÁSZLÓ-TAUBER ISTVÁN (SZERK.)

1986 A magyarországi cigánykérdés dokumentumokban 1422-1985. *TI te Gypsy Question in Hungary in Documents 1422-1985*. Budapest

SZABÓ T. ÁDÁM

1989 Magyar eredetű vezetéknev-jellegű csoportok Kolozsvárt három szinkron metszet alapján (1453, 1750, 1978). *Surname-like Groups of Hungarian Origin in Kolozsvár*.

Based on Tliree Synchronous Sections (1453, 1750, 1978). Névtudomány és művelődéstörténet 263-270. Budapest (A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 183.)

SZABÓ T. ATTILA

1980 A marosvásárhelyi személynévanyag bece-jellegű elemei a XVII. század első felében. *Nick-names in the Stock of Names of Marosvásárhely in the First Half of the 17th Century*. Nép és nyelv. 74-93. Bukarest

ZSÚPOS ZOLTÁN

1993 Az erdélyi sátoros taxás fiskális cigányok csoportszerveződése a 18. században. *Group organization of the Transylvanian Gold-washing Gypsies in the 18th Century*.

In: BARNA Gábor-BÓDI Zsuzsanna (szerk.): Cigány néprajzi tanulmányok I. 38-43. Budapest

Zoltán Zsúpos

Names of Transylvanian Nomadic Tax-paying Gypsies in the 18th Century

First of all it has to be clarified which groups of Gypsies living in Transylvania in the 18th century are the subject of this study. In earlier classifications, categories defined by completely different criteria were placed side by side, although they were incompatible. Nor could it be otherwise: according to their way of living, there were sedentary and nomadic Gypsies; as for social status, there were day-wagers, serfs or outside any category of the feudal society; they could live on manorial or demesne land or outside any jurisdiction. The tax-paying Gypsies owned by the treasury were also differentiated: one group of them - marking the peak of the social hierarchy in the Gypsy population - were gold-washing Gypsies, from whom the nomadic excise Gypsies can be clearly separated. Owing to large differences in their ways of life, there were considerable divergences in their economic, social and legal positions. It further aggravates the problem that families of various occupations lived together in both groups. Besides, a Gypsy family could change categories several times during its life-course. For example, a freely wandering family could get into the bondage of a landlord, and just like a nomadic family living in the jurisdiction of the treasury, they could become day-wagers and later serfs - thus exchanging the nomadic way of life for the sedentary one. Later on the treasury sometimes tracked down a deserting family, and returning to their former category, they became wanderers again.¹⁶

In this brief overview, I cannot make but a few passing remarks on the names of Transylvanian nomadic tax-paying Gypsies, since the computer analysis of the name stock in the registers of 1744-1785 is still going on.

First of all, mention must be made of *parallel name-giving* in the studied population, meaning that a person is alternately registered under Hungarian and Rumanian names in consecutive registers. In one of his studies, Miklós KÁZMÉR pointed out that in a bilingual community a family could be referred to by two names simultaneously, and it was up to the informant which of the two names was entered into the book.¹⁷ That it was not the official registering the population who translated the names is proven by a name occurring alternately several times in subsequent censuses, multiple translation being out of the question. Further proof to this is the mixed occurrence of Hungarian and Rumanian names within a single register. So far, findings concerning parallel name-giving referred to sedentary populations, but it probably applies more strictly to the Gypsy population constantly on the move, who came in touch with various Hungarian, Rumanian and Saxon communities in the course of their wanderings.

A great part of surnames derives from *names of occupations*.¹⁸ In the period at issue, this still coincided with the actual occupation of the bearer of the name, and passing down a name was easier since the occupation itself was normally inherited.¹⁹ 1746: *Kés Csináló* Máté, 1753; *Késes* Mathe [h. késcsináló, késes - knife-maker]; 1746: *Rostás* Czirka [h. rostás - sieve-maker]; 1746: *Kalános* Gotsa, *Sánta Kalányos* [h. kalános - spoon-maker], 1746: *Sztán Kovátsu* [h. kovács - blacksmith], 1746: *Faúr Lakatos* [h. lakatos - locksmith], *Musikás* [h. muzsikás - musician] or *Hegedűs* [h. hegedűs - fiddler] Sándor, 1746: *Kinkás Ötvös* [h. ötvös - goldsmith], 1746: *Pásztor* Prodán [h. pásztor - shepherd], 1746: *Samu Rézműves* [h. rézműves - copper-smith], 1746: *Varga* Porzul [h. varga - shoemaker]. The name was dictated in Rumanian: 1746: *Zlátye Csuráru* [r. ciurar - sieve-maker], 1746: *Páskul Lingurár* [r. lingurar - spoon-maker], 1746: *Sztán Káldárár* [v. caldarar - boiler-maker, copper-smith], *Pakurár Csuporkár* [r. pacurar - shepherd], 1746: *Urszárlr.* ursar - bear-leader], 1753: *Dilo Aurár* [r. aurar - gold-washer or gold-smith]. The list reveals all the typical occupations pursued by the Gypsies.

A *physical, mental trait or social position* was at the back of the following names: 1781: *Fattyú* Gligor [h. fattyú - bastard], 1781: *Piczi Jankó* [h. pici - small], 1781: *Tolvaj* Cdám [h. tolvaj - thief]. 1781: *Merucza Bárány* [h. bárány - lamb], 1781: *Nyegre Bogár* [h. bogár - bug]. The name *Kamarás* Tobias [h. kamarás - cameralist] alludes to belonging to the treasury (camera). *Farkas* [wolf] as an indication of wicked temper appears as a Christian name:

1778: „... this *Laczi Fülöp* had a brother called *Farkas Fülöp*, who was a blood-thirsty man and has had several frays here in the village and at *Méskő*, the neighbouring 20 Some physical handicap underlies the following quotations:

1764: „I heard this from *Sánta Kalányos* [h. sánta - lame], the brother of *Ruszu*. ..”²¹

1757: „The mentioned *Sándor Musikás* or *Hegedűs* [h. muzsikás - musician, hegedűs - fiddler] had five sons, namely: *Gyura*, *Süket Laczi* [h. süket - deaf] - he was deaf, that's why he was called *Süket*, *András Czigány*, *Berki* and *Bóta* a *Czigány* [h. bóta - stumpy], who had lost one arm.”²²

1757: „... the mentioned *Musikás Sándor*, whose son called *Bóta* had a maimed arm...”²³

A part of surnames derives from place names, either region or settlement names:

1781: *Juon Oltyán* [r. oltean - from Oltenia], 1746: *Muntyán Szorocsán* [r. muntean - from Muntenia, i.e. Wallachia]. „Our grand-father *Rádu Muntyán*, as we heard from our father, had come from *Vlach Country* and served the Camera...”

1746: *Rézműves Moldovány*, 1781: *Moldován* Niczul [r. moldovean - from Moldavia]; 1785: *Serbány Brassovány* [r. brasovean - from Brassó], 1781: *Báliul Hortobágy* [name of a settlement and brook in Szeben county in the land of the Saxons], 1746: *Pulás Csingrádi*, 1746: *Midi Csongrádi* [name of the Hungarian county or settlement]. These names refer either to the place of residence or to the origin of the families. Testimonies also reveal that in the studied period, Gypsy groups or families regularly changed their places of residence, leaving Transylvania for Moldavia or Wallachia and returning several times during a lifetime.

Surnames derived from Christian names. 1781: *Samu Ádám*, 1781: *Gábor* Gyurka, 1781: *Janko* Samu, 1746: *János* István, 1781: *Péter* Simon, 1781: *Tamás* Gyuri.

Surnames rooted in ethnic names reveal which ethnic groups the nomadic tax-paying Gypsies came into contact with during their peregrinations and in Transylvania: 1746: *Samu Armény* [r. armean - Armenian], 1781: *Dumitru Graek* [r. grec - Greek], 1746: *Kozák* László, 1785: *Szász Péter* [h. szász - Saxon]. The name of their own ethnicity was used, for example, by *Czigány* Mihály.

Surnames stemming from nicknames include: 1781: Dregoj *Bancsi* (derived from the reduplication Jancsi-Bancsi of the nickname Jancsi for the Hungarian Christian name János),⁹ 1781: *Boldi* Thodor (by omitting a syllable from the end of the name Boldizsár),¹⁰ 1781: Kirczul*Ferkő* nickname derivant of the stem Fer- of the Christian name Ferenc with the suffix -kő),¹¹ 1781: *Geczi* Máté (nickname formed by the shortened stem of Gergely and the suffix -ci).²⁷

Special mention must be made of the few occurrences of eminent Hungarian aristocratic family names used by Gypsies: 1746: *Bánffik* Kutzitárul, 1781: *Bercsényi* Hátí, 1781: *Károlyi* György, 1781: *Rákoczi* Péter. Most probably they had adopted the names of their landlords, since it was not infrequent that they worked - voluntarily or under pressure - as day-wagers or at times serfs on the estates of squires.

On a few occasions persons are registered under triple names: surname, Christian name and a sobriquet, usually hinting at some characteristic trait of the bearer: 1781: Hinyi Sztojka alias *Bunduk* [r. bunduc - stout, stocky, pouchy], 1781: Csika Csurar alias *Fonti* [r. tonti - fool, blockhead, simpleton], 1746: Rézmíves *Gotza* Vintila [r. gotza - red]. The sobriquet could also be the familiar form of a Christian name used in family circle: 1781; Puka Csurár alias *Laczko*, 178T. Varga Andrej aluj *Jancsi*.

Name changes were frequent among nomadic tax-paying Gypsies in Transylvania - just as among other ethnic groups in that period. Quite naturally, too, for until the 1780s the unchangeableness of names was not legally prescribed. Presumably, however, it happened more often among Gypsies who must have been forced to change names from time to time. As was mentioned earlier, they either used Hungarian or Rumanian names, adjusting to the ethnic environment. On the other hand, when they wanted to avoid being tracked down for whatever reason, they assumed completely new names. The reasons included exonerous tax to be paid to the treasury, excessive strictness of the voivode, or escaping feudal bondage.

Security had often to be stood for those unable to pay their debt, and this also frequently entailed name changes:

1779: „ *We - f and Lupuj Gyurka, the bonded Gypsy of Esquire Gábor Ór-dög oj'Sylvás-became guarantors for them, before they became guarantors of each other, under changed names.* ”²⁸

Marriage, when men left their family to join that of their wife, was also a good opportunity for name change:

1778: „*I knew Andréj Gogán, Bancsoga Gogán, Adám Gogán and Sztáncsu Gogán, four brothers, very well, and I know for sure that the true descendants of the first are the Gypsies called Tompi, those of the second are Vadászi, of the third Pircsi and Gusa, and of the fourth Gyurka Ráduly. They may now be named differently, for among us Gypsies it is a time-honoured custom to change our Father's name.* ”²⁹

Article 23 of Joseph IPs decree of 1783 pertaining to the Gypsies spells out: „*They shall not dare to change their family name but keep the adopted name unchanged, and the children shall use their parents' name.* ”³⁰

Obviously, this order had no more practical effect than the ones coming before it.

Zsúpos Zoltán

LE CERHARA TAXIKANE FISHKALA ROMENGE ANAVA KAJ LE 18. SHELBERSHA ANDE O ARDYALO

Ande o iskiripe le cerhara taxikane fishkala roma de kathar le 1744-1785 bershengo kethanes iskiripe perelpe vorba sar so lenge atunchitne anava ginavel o manush.

Majanglal, vorba perelpe pa kodi, ke sar delpe avri kaj kodol nyepetura save pasha jekhavreste tordyarde zhenikane anava phenen penge, jokhar ungrika. O pasha jekhavreste tordyarde anava phende vorbi mashkar le kherikane roma pernaspe zhi akanak, ba kado chachipe majfeder sas chaches mashkar le dromara rom, kon pe le droma kaj ungronca, kaj vlxaxonca, thaj kaj sasonca maladyonas kethanes.

Le anglune anava majbut anda e romanyi butyi lelaspes avri, ande kodi butyi, so le rom kerenas. Ande kodi vrama pa savi vorba perelpes, kodo zheni vichaches kade busholas sar so soski butyi kerelas, thaj anda kadi o anav majushoros zhalas pa o dad pe oshavo, tumna nada kodi, ke vi e butyi pherdal lelas o shavo kathar o dad. Ande o opre phendipe le romenge chache romane butya sa xasajventar. But zhene kade lenas penge anav sar so lengo truppo, lenga godyako" soskope, vaj lengő barvalyimo sikavelaspes. Le anglune anaveski vica butivar gavutne anavestar lelaspes, kaj pa popok gav, kaj po-pok teritorija sholaspe zhenutae anaveske, kade sar: Juon *Oltyán*, *Muntyán*Szorocsán, Rézmives *Moldovány*, Serbány *Brassovány*, Bártul *Hortobágy*, Pulas *Csingrádi*. Le teleiskirime anava kaj pa le beshimako anav, kaj pa le nyepetoski vica ingrel palpale. But zhene phenen kon jakhenca pinzharnas kadi vrama, ke but nyepetura thaj grupi le romenge paravenas penge beshimasko than ande o trajo vi majbutivar, avri zhanas anda o Ardyalo ande e Moldova, ande e Jivaslyi-telutnyi phuv, thaj pala kodi pale palpale avanas.

Anda le bolajimasko anav kerdyilepe anglune anava: Samu *Ádám*, *Gábor* Gyurka, *Jankó Samu*, *János* István, *Péter* Simon, *Tamás* Gyuri.

Anda niposko anav lerdyilas angluno anav sikavel kodi, ke soske etnikumonca maladyilepe le roma pe le horajcimaske droma, thaj ande o Ardyalo: Samu *Armény*, Dimitru *Graek*, *Kozák* László, *Szász* Péter. Le romenge anavesa maladyuvas ande le: *Czigány* Mihály-esko anav.

Anda le dragimasko anav kerdyilo angluno anav si: Dregoj *Bancsi*, *Boldi* Thodor, Kirczul *Ferkő*, *Geczi* Máté.

Rigate trubul avri te vazdas ke unyi zhene le majbare ungrikone nyepetonge anava phiravnas: *Bánffi* Kutzitárul, *Bercsényi* Hádi, *Károlyi*György, *Rákóczi* Péter. Kadal rom faj ke penge phuvrajenge anava line opre, anda kodi, ke nas sas raro kodi, ke vaj von pendar, vaj anda kodi ke nashade sasle zhelleronge, unyivar jobbadyonge, kaj unyi phuvrajende skluginas.

Ande le kethanesiskiripe, vi te féri unyivar, ba angle perelaspe trine rigenge anava, kana pala o angluno thaj pale le bolajimasko anav jek prasamasko anav tordyolaspe, savó majbutivar le zheneske varisave prasavesa sas kethanes phanlo.

Nas cerravar kodi, ke mashkar le ardyaloske cerhara taxicka roma - ba nádi kádi vrama na numa mashkar le roma, vi mashkar kaver etnikumenge zhene - *paruvno anav lenas opre*. Kádi butyi ande kodolvrani na sas bari butyi, ke zhi kaj le 1780-ti bersha na sas ande

krisate shuto ke le nyepetosko anav naj slobodo te parujen. Ba mashkar le rom faj ke majbutivar angle maladyolaspe kadi, ke o trajo majbutivar kikidelasle pe kádi. Anda jek rig, anda kodi, ke sar phendam aba, mashkar le kaver etnikumura kaj vlashika, kaj ungrika hasninas pengő anav. Paj kaver rig, anda kodi, ke te kodi kamenas ke te na maladyon pe lengi vurma, atunchi nyevo (xoxamno) anav lenas opre. E dosh butivar kodi sas ke la kamorake potyindy taksha zuales but sas, vaj o (na romano) vajda zuales cappenos xutyillas len, vaj butivar anda kodi, ke kamenas te slobodinpe kathar le phuvrajesko phenglyipe.

O II. József ande le 1783-to bersh, pa le rom kerdya krisako 23-to punto kádi phenlas avri: „*Pengő angluno (nyepetuno) anav te parujen te na troman, ba biparujimasko te inkren pengő oprelino anav, thaj lenge shavora penge dadesko thaj dako anav tephiraven.*” Mishto ke sar so le majanglal kerde krisan, kade chi kadala na sas but zor, le roma na but shonas pe late.

Jegyzetek:

1. Bővebben lásd ZSUPOS 1993.
2. A párhuzamos névadással kapcsolatos megállapítások kiindulópontját a következő tanulmány adta: KÁZMÉR 1981.
3. A nevek csoportosítása SZABÓ T. Á. 1989. 263-270. munkája alapján történt.
4. A tanulmányban felhasznált levéltári források jelzete: Magyar Országos Levéltár (a továbbiakban MOL), Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 1-3.
5. MOL, Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 2. ° MOL, Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 1.
6. MOL, Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 1.
7. MOL, Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 1.
8. SZABÓ T. A. 1980. 75-77, 79, 89-90.
9. SZABÓ T. A. 1980. 74-75, 91-92.
10. SZABÓ T. A. 1980. 78, 80, 93.
11. SZABÓ T. A. 1980. 76-77, 79, 93.
12. MOL, Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 2.
13. MOL, Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 2.
14. MEZEY-POMOGYI-TAUBER 1986. 89.1 For more detail, see ZSUPOS 1993.
15. Statements about parallel name-giving are based on: KÁZMÉR 1981.
16. The classification of names was based on SZABÓ T. Á. 1989. 263-270.
17. Marks of the archival documents used in the study: Magyar Országos Levéltár *Hungarian National Archives (hereinafter MOD, Erdélyi Fiscális Levéltár Transylvanian Fiscal Archives Wc., Fasc. 1-3.*
18. MOL, Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 2.
19. MOL, Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 1.
20. MOL, Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 1.
21. MOL, Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 1
22. SZABÓ T. A. 1980. 75-77, 79, 89-90.
23. SZABÓ T. A. 1980. 74-75, 91-92.
24. SZABÓ T. A. 1980. 78, 80, 93.
25. SZABÓ T. A. 1980. 76-77, 79, 93.
26. MOL, Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 2.
27. MOL, Erdélyi Fiscális Levéltár VI/c, Fasc. 2.
28. MEZEY-POMOGYI-TAUBER 1986. 89.